

1299 ԶԻԼԳՍՏԷ Վ

Իսթանպուլում, Գալաթաի Բէնջէնպի
պաղարընում Ն. 41 Իրսի խանընում

25

ԱԶԳԱՅԻՆ

ՅԱՅՏԱԳԻՐ

Ազգային Վարչական խորհուրդը
Երուսաղէմի պարտուց՝ բարձմա-
Յանձնաժողովոյ հետ համագուման
նիստ կազմելով՝ ուշադրութեան
ուս. երբեք Սրբոց Ծակովբեան
վանոց միաբան Մկրտիչ վարդա-
պետի կողմէ լուրուազիմ անկա-
ղութեանց և առաջակից պարտու-
թ. Երուսաղէմի մակադղով և տար-
ւոյս յունիս 23 թուականաւ նա-
նոյն Յանձնաժողովն մատուցեա-
ղութիւնն , ինչպէս նաեւ նոյն միա-
բանութիւնն արտաքսեալ Յակովբե-
ան Վահան վարդապետի համաբ-
ւաժ այն զրոյցներն՝ որ կ'զատէին Ն.
Աթոռոյ պարտուց գոյութիւնը կա-
կածի ներքեւ ձգելու և անուղղա-
կի կերպով կ'ժառայէին փոքր
շտեմ ուժ տալու ուրուազէին պա-
րուսակութեան :

Յիշեալ երկու վարդապետք Ս
Ալիսոյ ելումտից տեսուչ Արժա
նապատիւ Դեռնդ վարդապետ
եղբոր ամուսնութեան հանրածա
նօթ խնդրոյն առթիւ ըմբոստ զլոս
նուերով երուսաղէմի Ամենապատ
Պաշազան Դատարարքին և Կեդրո
նական Վարչութեան անօրէնու
թեանց դէմ, միաբանութենէն ար
տաքսեալ և հետեւաբար ամբաս
տանողի իրաւունքէն զրկեալ էին
և եթէ չդատուէին իսկ այդ վիճա
լին մէջ, ըստ օրինի չպիտի կրնային
դարձեալ առաջի վարչութեան և
Ազգայն ամբաստանող հանդիսանա
լիսան զի՛նախ՝ մատուցեալ ուրուա
գիծն զուրկ էր օրինաւորութեան
այն բացորոշ պայմաններէն և ձե
ւէն, զորս երուսաղէմի վանուց լիբե
րալ կանոնադիրն իւր 9րդ. յօդ
ուցումով ուրոյն ուրոյն կ'ահազանէ
Միաբանութեան ամէն կարգին և
աստիճանի անդամոց, այն է՝
Դատարարքին, Եպիսկոպոսաց և

անկից դէմ՝ տեղի ունեցած ամ-
 ատատնութիւններն նկատուող
 թեման առեւերու համար բոլ-
 րորովհետեւ Մկրտիչ և Վահան վար-
 դապետք՝ մին գրաւոր եւ միւսն բե-
 րանալից՝ այնպիսի յայտարարու-
 թիւններ կ'ընէին, որպէս թէ՝ Ս. Ա.
 Ռոմոյ երուստից մատակարարու-
 թեան հաշուցը մէջ ղեցողներն
 իրան գտած լինէին, իբր արդեւնք
 ինքնութեանց, և ինչպէս պարտուց
 արձման Յանձնաժողովին կ'ձանու-
 անէր, հասարակութեան մէջ գոյ-
 սակութիւնն սովեւելով՝ հանգանա-
 թեան ձեռնարկին դժուարացնել
 վերոձէին։ Վարչական խորհուրդն
 սս ամեն պարագայինն ուշադ-
 թեան առնելէ յետո՝ խորհե-
 լի որ եթէ յիշեալ վարդապետաց
 ստեղծակ յայտացարութիւններն
 ինտուութեան ղուրկ ըլլալուն
 տոնառաւ՝ մերժուին առաջ քըն-
 թեան, թերեւ ինչ ինչ իրողու-
 թիւններ մնան ի միտն, և մէկ կող-
 մ հասարակութեան մէջ տարածա-
 թիւնք բաշխւեր՝ եւ միւս կողմէ
 նակտն վարչութեան մէջ զանցա-
 թիւնք մուտ գտնին, որոյից
 հետեւաւ լինել թէ եղած յոյ-
 րարութիւնք ինչ իրական ար-
 ք ունին, և թէ կ'զօրեւն ելրեք
 շտնական կերպով խնդրոյ են-
 րիւկ երուստից մի պարտուց քա-
 լութեան ճշդութիւն, ինչպէս
 ր ազգային պատուիրակին կա-
 ռած քննութեան արդիւնքն, և
 նորադոյն քննութեան հարկն
 աւել բերել, Հետեւապէս Վար-
 թան խորհուրդն այս տեսակետով
 եան դատեց յիշեալ վարդա-
 թիւններ՝ իբր լրատու՝ հարցաքըն-
 և հրապարակ գիրքեց իւր տա-
 րն բացատրութիւն և տեղեկու-
 ան ստանալու համար այն ղեց-
 թիւներն և յապիշտակութեանց
 նն՝ զորս կ'անդամակէին։

Այս հրաւիրանաց համաձայն՝ նա Մկրտիչ վարդապետ ներկայանալով խոստովանեցաւ առ Յանձնաժողով մասնուցեալ ուրուագծին հեղինակին, քննելով ընթաց. հետեւապէս իւր ներկայութեան յօդուած առ յօդուած կարդացուելով ուրուագիծն՝ հարեալեւ ընտել բացատրութիւններն պահանջեալ իմէմ. բայց Մկրտիչ վարդապետ ինչաց խոստովանել պահանջուած բացատրութիւններն տալէ սա՛ առսրկութեամբ թէ՛ ճնշման ներքեւ չուրեր պատասխանել, եթէ յատկապէս քննիչ մասնագէտ զովք կազմուի, այն ատեն կ'պարտաւոր տպացուցանեւ զոր ինչ գըրած էր. Մկրտիչ վարդապետ չկընդունալով սակայն՝ հակառակ վարչութեան հրաւիրանաց՝ ցոյց տալ մագացուցանել ճնշման և բռնութեան ամենափոքր պարագայ մը որով ենթարկուած լինէր ինք, վարչական խորհուրդն դիմել տուաւ անոր թէ՛ իւր ուրուագիծն՝ բռնութեամբ երեսնադէմի վանուց կանոնադիրն նկատմամբ օրինաւորութեան զուրկ էր և մերժելի, հետեւապէս վարչութիւնը չկարենալով ընտրել ինկատողութեան առնուլ զայն՝ արեւելք չէր ձեռք իրեն բոլորովին կարեւորութիւն չընձայելու, այսու ամենայնիւ ըստի որ պատշաճ դատած էր երեսնադէմի վանուց մէջ գործոն պաշտօն վարող Միաբանութեան երկու անդամաց՝ յայտարարութեանց կարեւորութեան աստիճանն սահմանել. վարչութեան ոչ ոք արամաբարութիւնն իրենց համար խօսելու տգտութեան ընդարձակ աստիճան մը կ'ըմանար, հետեւապէս եթէ ստուգու Միաբանութեան ներկայացուցած և նախորդ վարչութեան կողմէ քննուած հաշուոց մէջ գործութեան կամ յափշտակութեան արդիւնք եղող նեկուտիւնք տեղի գտած, և իրենք իրողութեան տեղեակ ըլլալով՝, լուծած են մինչեւ իրենց արտաքսման վարկեանն, որով իրենց արտաքսման իրաւունքն անհաւաստի էր ընդհատուած, քաղաքացիական իրաւունքն զորոք իրենց կ'արժէն ունենալ իրենց յայտարարութիւններն ապաստանութեան համար, և քննիչ յանձնարարութիւն մը կազմութիւնը պահանջուլ պատրուակաւ խոյս տալով իրենց ուղղուած հարցմանց պատասխանել, զի Ազգային վարչութիւնն՝

Պատուգ բարձրագույն լիազոր Յանձնաժողովի Զետ ձեռնհաս միավորներն է ղեկենք հարցաքննելու և անհամաձայն իրենց յայտարարությանը կարեւորութիւնն և յետնորիկ յղելու ինչդիւրն ուրիշ մարմինները քննութեան և որոշման եթէ Բարձր պահանջէ, Այս դիտողութեան վրայ Մի կողմէ վարդապետ առ իրեն ուղղուած հարցմանց ատտիքութեան, և յայտարարեց թէ՛ Բարձր չէ կարող հաստատաբար կամ ատտաբար բռն թէ՛ վանող անուան թիւերն մէջ ներկայութիւն քորուած են կամ ո՛չ, այս կամ այն բարանի քով խորեւ զբաղներէ ամբարնի կամ կամ ո՛չ. սակայն առ թէ՛ Ս. Սթոնիոյ մուտքն եւ՛ն առեւ ի՛նչ. այսինքն տարեկան 000 լիւր եկամտի և առ առաւել 7,000 լիւր ծախք ունի, և 16 բուսան միջոցի մէջ 30,700 լիւր բացառիկ հաստիք մը գործացած միայն թէ՛ Մի կողմէ վարդապետ այս յայտարարութիւնն ինքնին արդարեան չափաւ յանձնենելով ո՛ր և է փաստ ներկայութեանց որ Աղգին կողմէ քննութեան վարդապետ իրաց վիճակն, և պէտք ծայրայեղ գգուշութիւն բաւուց ամբաստանութիւն մը գոյտաւած առաջող պատասխան մը և է մեկեցեցաւ վարչութեան առջին. Յետ այնորիկ վաճան վարչութեան ներկայանալով՝ վարչական հուրդն յայտարարեց անոր որ՝ և ինք Մի կողմէ վարդապետի

ուրուագծի՝ պարտականութեան
գործաբերող գործարար յայտարարու
թիւնն մը չէ ըրած,՝ սակայն Վար
չութիւնը լրկով՝ որ աստ և ան
կ'ստարաձայնէ թէ՛ վանքը պարտ
չունի, և շայլութիւնք և զեղծ
մունք տեղի ունեցած են, կ'ուզ
տուգեւ իրէ թէ՛ վանուց բու
պարտքն որքան է, թէ կրնայ զեղ
չուիլ և թէ իրօք նեղգութիւն
կա՞ն։ Վահան վարդապետ այս և
նմանօրինակ հարցմանց առանց ուղ
ղակի պատասխանելու՝ սկսաւ վանք
քէն իւր դուռն հանուելու դէպք
և Պատրիարքական պատմել, և
յարեց թէ իւր ստորագրութեամբ
Միաբանութեան ընդհանուր դա
նադարանաց վրայն մասնակցած է, թէ
այդ դաճապանքէն զատ անձնա
պէս ո՛ր և է ըսելիք չունի, գորդու
թեանց կամ հաշուական նեղգու
թեանց և պարտուց քանակութեան
նկատմամբ, այլ Յանձնախմբի մ
կազմութիւնը կ'պահանջէ՝ այդ դաճ
պանքերը քննելու համար։ Վարչա
պետ խորհուրդը խիստ տալով ա
նոր թէ՛ իւր խօսքերն չեն պատաս
խանել իրեն ուղղուած հարցմանց՝
հրաւիրեց զինքն որ բացօթյոյ յայտ
նէ ինչ որ գիտէ և կ'համբաւէ երու
սողէմի պարտուց նկատմամբ։ Սա
կայն Վահան վարդապետ կրկին
թէ՛ ինք առանձնակի բան մը չէ ը
սած, և ուղեց գիտնալ թէ՛ ո՛վ է
իւր գատաւաղն, որ այսպէս կ'հար
ցաքննուի։ Եւ թէ պէտ ծառնուցու
ցաւ իրեն որ Վարչութիւնը կուգէ
իմանալ թէ՛ ի՞նչ միտսեր ունի հա
տուտելու պարտուց զոյրութեան նը
կատմամբ իւր համբաւած զրոյցներն,
և կամ թէ իւր ունեցած սեղեղէն
թիւններէն կրնայ արգեօք Ազգը
օգտուլ պահուած կամ խորեալ դը
րամներ գտնելու և պարտուց բեռը
ի ի թիւ ցնելու համար։ Իսոյ՛ վահան
վարդապետ մերտախն միւնեւոր պատ
ի պատ և միասնաբար պատասխան
եցաւ առաջով՝ յարեց թէ՛ ինք չգի
տէ՛ արձեւէ թէ՛ տեղի կամ պոկաս
ի զրամական գործ չէ ունեցած
խնուց մէջ, և կ'պնդէ գիտնալու
համար թէ՛ ո՛վ է զինքն ամբաստա
ւորն։ Այսպէս Վահան վարդապետ
ուս նահանջելով ստանձնելէ պա
տասխանատուութիւնն այդ տորա
սնութիւնէն՝ որ վերագրուած է ին
րեն, մեկնեցաւ ստանեալ։

Աղբային Վարչական խորհուրդն այն հարցաքննություններն կատարել, յետոյ՝ չկարենալով ստանալ րդակի բացատրություններ՝ որքէին պարտուց քանակությունները ուղղելով կապիտալ երկթային, առայժմ դատեց դիմել միտակցային երուսաղէմի վանուց վիճակին, պարտուց ինդուստրիալ լիարդէն րտարուած քննութեանց ե կրած րքէնութեանց վերաբերող արքննություններն, ե

Տեսնելով որ երուսաղէմի Ս. Ա. ռույն վերաբերեալ զործոց անւաստիելի պահանջումներն գոյցիող ծախուց փոխարէն հասուց աղբիւրներուն նուազած լինն, ե այս պատճառաւ տեղիւն վիճակութեանց տոկոսներն Ս. Աթուռայն երուստից քննականութիւնն խաղաղարած ընկերադուց ծանօթ իրողութիւն մէջային կեդրոնական Վարչական, ինչպէս նաեւ Աղբին,

Ետեւելով որ Աղբային երեսուրական Ժողովոյ տնօրէնութեան խաճայն կազմուած լինելով երուստի պարտուց բարձր լիարդէն ձնածողովն, ոչ ժային ընդհանրահանալութեան մը ձեռնարկէ նա, այլ ե Ս. Աթուռայն բարեկարգելու ե անցեւորադին քննութենէն օդուտելով՝ տնոր պագազան երաշտերելու նպատակաւ ամենայն ի տեղաւոր անդ քննելու որշով լիարդոր պատուիրակ մը լու-

[illegible]

ունենար, ձայն բարձրացնելու վրեժակի մէջ կ'գտնուէին, և կրնային Միաբանական Ընդհանուր Ժողովը ինքի բողոք բառնալ, և եթէ իրենց բողոքը ըսելի չ'լինէր, պարտաւորութիւնն ևս միջոց ունէին խնդիր մինչեւ իսկ Կեդրոնական վարչութեան ներկայելու, ինչպէս որ Ղեւոնդ վարդապետի եղբոր ամուսնութեան խնդրոյն մէջ իրենց անհամար պահանջումն յառաջ տանելու համար կըցին ո'չ միայն բողոքել առ Կեդրոնական վարչութիւնը և Ազգային Ժողովոյ վճռոյն դէմ անսաստել, այլ և համարձակեցան մինչեւ իսկ Բ. Դրան դիմել և անոր առջեւ ժխտել Կեդրոնական վարչութեան երուսաղէմի վտուց վրայ ունեցած իրաւասութիւնը:

Նկատելով որ յիշեալ երկու վարդապետք լուծիւն պահած ըլլալով ցա'րդ՝ Երուսաղէմի Միաբանութենէն մերժուել յետոյ գրգռուած վիճակի մէջ այսպիսի յայտարարութիւններ կընեն:

Նկատելով որ այս յայտարարութիւնք Ս. Երուսաղէմի մատակարարութեան նկատմամբ Ազգային իրաւոր պատուիրակին կատարած քընտրութեան արդիւնքն թերի հրապարակուելու և պարտաւոր քանուկաւորութիւն կասկածի ներքեւ զննու համար՝ փաստի նշըլ մը չ'նշողոյ տար, և ինչպէս որ 'ի պաշտօնէն նկատողութեան ենթարկուող համար՝ զուրկ են՝ ըստ հանգամանաբար՝ օրինաւորութենէ, նոյնպէս և ըստ ինքեան՝ զուրկ են ամենալայն վարեւորութենէ, վասն զի ինչ որ վսխուց անցեալ մատակարարութեան նկատմամբ կ'յայտարարէին, քննուի եւս լայն անցած էին արդէն, և վերաքննութեան պէտքն հաստատուելու համար օրինաց պահանջած հանգամանքներն կ'պակռէին, իսկ ներկայ մատակարարութեան գալով, ըստ վերջին կանոններէն, ինչպէս ինքեան ինքեանքնական վարչութեան, և քընտրութեան պահուն՝ երբ դիտողութիւնք տեղի ունենան, կրնան միշտ լատողութեան առնուիլ:

Նկատելով որ Վահան վարդապետի այն յայտարարութիւնք թէ՛ ընդ Միաբանութեան ընդհանուր բողոքնացած մասնակից է, կ'վերաբերի այն վէճին՝ որ Ղեւոնդ վարդապետի եղբոր ամուսնութեան խնդրոյն առթիւ ծագում առած և որոյ քննութիւնք կը պահանջուի, հետեւեալէս ուղղակի առնուելու չ'ունենալով պարտաւոր խնդրելու հետ, ըստ ինքեան բողոք մէջ դրային երեւոյթանական Ժողովը որոշման դէմ, և Ս. Աթոռոյն արտոյց զայլութիւնն երկբայումս եւս երբեւ թողելու հանգամանք չ'ունի, որմէ կ'հետեւի թէ՛ ի տարածման և անորոշ յայտարարութիւնք խնդրոյն գոյրի յիշեալ նպատակաւ յերկրուած են:

Նկատելով որ յիշեալ երկու վարդապետք հետ վանքէն մեկնող եւ եպիսկոպոսունք և երեք զգալաւոր՝ որ Վահան վարդապետի անհամար ընդդրանացած մասնակցած էին, իրենց բողոքն յետո՛ւ և ներողութիւնն ստանալով՝ արդ Միաբանութեան ընդունուած են, և Մկրտիչ և Վահան զգալաւոր բռնած վերջին ընկալից դէմ՝ բողոք բառնալով՝ ծառած են իրենց համալիտ չ'ընտանց հետ:

Նկատելով որ Մկրտիչ վարդապետին՝ Ս. Աթոռոյ հասուածից և ուրց տարեկան քանակութեան նշուելու հետեւ ըստառիկ լինելով՝ բողոքովին ենթադրական արագմէն հաշուոյ վրայ հիմնուելու պատասխաններ հաշուե-

